

4. szám. 76. okt. 27. ... leánya.

Irta Clairville, Sira... leánya.

VIZET: ... Szabó Antal.

mulva, ... Szabó Antal.

... Szabó Antal.

... Szabó Antal.

... Szabó Antal.

... Szabó Antal.

... Szabó Antal.

Előfizetési feltételek: helyben hához hordva vagy vidékre postán küldve.

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj: 6t hasábos petisor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelent hirdetéseknek leengedés történik.

A „Debreczen” 1876. okt. 18-ki vezércikke.

Régi s örök igazság az, hogy semmisen új a nap alatt. S ha már alhoz is bátoriaság kell, hogy valaki új gyantát áruljon valamit, a mi nem az, hát még mekkora merészség kell ahhoz, hogy ez új „valami” neve alatt oly sok bardságot, értelmelenséget ösze írjon egy vezércikknek esufolt lapfültélekben egy rendes munkatárs, mint ezt Dr. K. J. ur teszi „Bigotteria és felvilágosítás” cz. sorában.

De mind erre neki van bátoriasága; hisz gondolja, úgy sem olvassa az ilyen cikkeket a szerkesztő-vagy tán csak a szedőn kívüli senki s ha igen, úgy sem érti meg; jó tehát a közönségnek, annál nagyobb tudalmi dicstényben áll előtte. Nagy óta hallom már, mert rendesen olvasni nem szoktam a meg Dr.-ozott cikkeket, menyinyi zür-zavaros eszme, értelmelenség van mindig az ő cikkeiben, melyeket, mint egy nagy tisztelő magaslatilag szólva irodalmi mukásságáról, mondá nekem, — legnagyobbrészt a kávéház asztalain szokott összetakolni (meg is látszik rajtuk!), de hogy annyi sületlenség, a logikának annyi arezulesapása, a történelmi igazságnak oly rút elerdítése, mennyit az idézett s unalomból átolvasott cikkeiben találtam, leírható s vezércikk gyantát kiadhat legyen, arról eddig fogalmam is alig volt. És még a Dr. ur akar felvilágosítani másokat! Valószággal lucas a non lucendo! Tessék cariosunkép bárkinek is, ha többet nem, csak a bevezető 10—12 sort elolvasni. Van ott szóhalmoz, van ott „abszolút viszonylagos arány az egyes mindnyájjárt s mindnyájján az egyért” van ott logika; (adnotam: baculus in angulo, ergo pluit), „ennelfogva ez az elv minden normalis önkifejlődésnek az ellenkező rázkódtatásokra s ön megsemmisítésre vezet”. A ki ezeket az ezeket hasonlóságokat megérti, felkiált: Allah nagy s Mahomed az ő prófétaja! S mintha a Dr. ur maga is érezné, hogy nagyon magasan jár, s hogy eszméi zavaránál, csak a kifejezések érthetlensége nagyobb, mint írja mellőzi „a tudományos fejtegetés”, már t. i. a t. mely szerinte „Morgenstern felvilágosító munkájában előadatik, beszél, — hogy tudományosan-e vagy nem? — elhallgatja, hogy mi okozza a népek örüllőállagának elvesztését, beszél a római butító coryphaeusról s miután elmondta, hogy a juh, bíka bárány, (kár, hogy ama türelmeségéről híres állatot kihagyta) állat (hát eddig mi volt?) azt kérdi: a római hittáborban nemde minden hibó juhnak, báránynak neveztetik, és mint olyanok mustriáltaknak is? (Tán ön is kinustratott Dr. ur?) Nemde mindegyiknek aszemlelmi fejlődést, az értelmet s észteket kell tagadni s magát nyírni engedtetnie, mint egy esztele, jámbor juh? A „következő passus elhagyom, elég ha a Dr. ur beszenyete azt, ki népek s nemzetek vallásos imádságának tárgya; elhagyom mert írva van: Nolite sanctum dare canibus! És ennyi sok igazságtalanság után, kimondja rettenetű ítéletét: Minden hitgyermek állat, mely eszét megtagadja! Ezt kimérni mondani Dr. ur. gyermekek értelenség, mely önmag sem korához, sem állásához nem illő, ez tudományos ismeretéről a szegény ségi bizonyítvány. Tehát ön szerint minden keresztény, merthisz, mert hitgyermek, állat, mely eszét megtagadja s ön, mert nem hisz, az egyedül eszes lőny millió és millió hívő keresztény, eszénküli állat között! És komolyan hiszi ezt ön? Ilassa, én ezt önöl nem hiszem, ha csak föl nem tesztem, hogy valamikor ön is a hitgyermek volt s az akkor „megttagadott esz” önöl örökre felmondta a szolgálót!

Es mivel bizonyítja azt ön Dr. ur, hogy a vallás, a hit az embert állatá teszi mely eszét megtagadja? Semmivel, mert nem is tudná bizonyítani, ha akarná is. De hivatkozik a világtörténelemre, a

boldogító szabadság szülőjére: a civilizációra. De ez mind ön ellen bizonyít. En is olvastam a világtörténelmet helyesebben az emberiség művelődés történetét s ott azt találtam, hogy mint Machiavelli mondja: „Ha az istenitisztelethez való ragaszkodás (a mi egy a vallásossággal) többnyire mindig biztos záloga volt valamely állam nagyságának és fejlődésének: akkor ellenkezőleg a vallás megvetése legvalószínűbb oka és előmozdítója az ő szerencsétlen bukásának.” (Hallja ezt édes Dr. ur!) Azt találtam ott, hogy mint Cousin Viktor a közközt. miniszterhez intézett hiv. jelentésében mondja: „Sokkal inkább tanulmányoztam a történelmet, minthogy elne ismerjem, miszerint a vallásos elvek ezerszerre saikésesebbek a nemzetekre nézve, mint valamennyi polgári codex és minden politikai intézmény.” Azt találtam ott, hogy mint a nagy Eötvös képviselőházi egyik beszédében kimondta: „a vallásosság a legszorosabb összeköttetésben áll az állam jólétével annyira, hogy az állam soha sem áll biztosabban, mint midőn a polgárok vallásos érzületére támaszkodhatik.” Azt találtam ott végre s ezt jegyezze meg ön Dr. ur jól, hogy ugyan csak Eötvös szavai szerint: „a kereszténység a szabadság vallása, s hogy az összes polgárisodást a kereszténység által fölláított fogalmak eredményeül kell tekintenünk. S miután minden civilizatió bizonyos vallási fogalmak alapjára van építve, lehetetlen ezeket megváltoztatni anélkül, hogy velök együtt a civilizatió is el neenyészkék, mely a vallási fogalmakon emelkedett.”

Lássá édes Dr. ur ezeket mondja a történelem a vallásról, mely ön szerint az embert állatá teszi, mely eszét megtagadja! Ajánlom önnek, olvassa el jobban a történelmet, olvassa el Eötvös munkáját a 19. század uralkodó eszméinek befolyása az államra”, olvassa el Chateaubriand nagy hírű művét. „A kereszténység szellemét” s talán helyesebb fogalmakat bírand az eddig nem ismert vagy ön által félreismert vallásról s ennek üdvös befolyásáról.

Mig tehát egyrészt határozottan visszautasítom azt, hogy a vallás; a hit gyermeke eszét kénytelen megtagadni, hogy hívő lehessen, másrészt erősen hiszem és vallom, mert az emberiség művelődés története igazolja, hogy a vallás nem ellensége, de sőt megalapítója, hatalmas emelvénye a civilizációnak. Vagy ne írjon tehát Dr. ur az igazság arezulesapása mellett oly gyermekek értelenségével s csak ugy oda vetőleg oly dolgokról, melyekhez nem ért, s melyekről prof. ugy, mint kath. bölcsezők s történetírók köteteket írtak össze, épen nem az ön gondolkodásmódja szerint; vagy ha már mindenkép írni akar, gondolja meg jól, a mit ír, s ne akarjon port hinteni olvasói szemébe, azt híven, hogy azoknak a lapész is jó. Legyen ön előbb fölvilágosult, mielőtt másokat akar fölvilágosítani, mert féltő, hogy majd önön is teljesül az, mi oly sok másban teljesült: „quia coecus coecum duxit, ambo in foveam ceciderunt!”

Ch. L.

A földadó szabályozás érdekében a munkálatok odáig haladtak, hogy már az előmunkálatok befejezéséig közelegnek, melyekből a pénzügyminiszter már e hó elején kiadta a rendeletet, a bérlo jársok gazdasági leírásának elkészítése végett, és elrendelte, hogy a jársok bizottságai e hó utolsó napjában összeüljenek, s ezen leírást behatárol megvizsgálják és megállapítsák, miután az azokban foglalt adatok összehalásása fog a jövőbeni tiszta jövedelem, és annak utáni megadóztatásának alapjául szolgálói, az e ték-végével összeülő-bizottságok fogják a telekvényvi kiigazítások ellen jelentkezett főszoalásokat tárgyalni és megítélni.

— Andrassy gróf és az osztrák kormány közt most folyóan a tárgyalások és in-

terpellationalis válasz tárgyában, melyet Ausperg miniszterelnök a keleti kérdésben fog adni. Andrassy gr. azt hangsúlyozza, hogy oly actióról nincs szó, mely nem a három császári szövetség keretén belül mozogna. — Az osztrák kormány a keleti kérdésben teendő nyilatkozatával egyidejűleg a kiegyezés tárgyában is jelentést fog tenni a háznak.

— A közös hadseregbeli előléptések már közzé vannak téve. Sergius orosz nagy herceg kapitányává, Pál orosz nagy herceg főhadnagyává lettek kinevezve. Taxis Imre hg. lovassági tábornokká stb. A honvédszettek előléptetésére vonatkozó java-lat, mely a honvédelmi minisztériumtól hozzájárulás végett a honvédség parancsnokához is átküldetett, kinek jóváhagyása után ő felsége elé is volt terjesztve, a hivatalos lap már hozza is a megtörtént kinevezéseket.

Esküdtzéki tárgyalás.

Oct. 27-én. Elnök: Szűcs István. Birák: Szabó Imre, Cseresznyés Sándor, Póthró Komlóssy Dezso, Jegyzők: Kató István és Dienes Barna.

Vádlió: Kuthy István, kir. ügyész, a temesvári pénzügy igazgatóság képviselőjében. Vádlottak: Tiszai Dániel a „Debreczen” című lap szerkesztője, képviselve Dr. Kola János által; továbbá Szentmiklóssy László, képviselve Szerényi Ede, kassai köz- és váltó ügyvéd által.

Esküdték: Király József, Borsi András, Buzás Elek, Führe Ernő, Fáy Árpád, Besztercezy Károly, Kiss Sándor, Nagy Ferenc, Gaszner Károly, Dr. Scheer Benő, Kuczik Gábor, Göllő Sándor, Póttageki Dr. Propper Alajos és Dragota Sándor.

A szabadségi kérdések megtevése után az elnök röviden előadja a sajtóper tárgyát és mindazt, a mi ennek érdekében ez ideig történt. Ezután Kató István jegyző olvassa a következő vádlevelét:

Tekintetes esküdtzék!

A helyben megjelenő „Debreczen” című politikai s közgazdasági hírlap 1875. december 31-én megjelent 253. számú czimlapjának 5-ik rovatában — „Örmevény december 25. 1875.” czim alatt, Antalfy Imre czimvel ellátott cikkében a temesvári m. kir. pénzügy igazgató Barach József kir. tanácsos ur ő nevére egy ítéletet és általaiban az egész temesvári m. kir. kerületi pénzügy igazgatóság szellemét, mint hivatalos tisztet ellen, durva és aljas kifakadásokkal kísért s hivatalos tettekre vonatkozólag az egész tisztikar becsületét többszörösen sértő és közbizonyt okozó, valamerő rágalom tetettet sajtó útján közzé.

A bevádolt cikk 3-ik bekezdésében nevezett pénzügy igazgatóság azzal rágalmazatik, hogy az általa befőtendő tisztü állományokat pénzért áruba bocsátja és a pénzén a titkárok megosztotnak.

A 4-ik bekezdésben a pénzügy igazgató azzal rágalmazatik, hogy aláír szabály- és törvényellenes dolgokat.

A 6-ik bekezdés egész szövege, mely így szól: „Nincsen az a functió, melynél a temesvári fiánaknak apraja, nagyja ne nyuzzon, ne geszteljen, hogy meg ne eszja az államot, mind a hozzá tartozó ügyes-bajos feleket: trafik árulás, pálluka, serfőzés, czukorgyártási jog elnyerése, adóhalszási kérévny, bor- és husfogasztási rególe kiberlése, mind megannyi titulus a marásra, mind pénzrel, mind vesztegetéssel, mind az állam károsításával történik.”

A 7-ik bekezdésben, az összes hivatali tisztikart a kerületi banditának, egyetértő rendszeresen rabló szörnyeknek s bebörtönözhetőnek rágalmazza.

Ezen minden jobb érzésű honfi keblét mélyen felháborító többszörösen rágalom sajtó útján lett közzététele, az 1848. XVIII. t. cz. 1. fejezet 10. §-ba ütközik s ennek megtorlását a II. fejezet, 19. §-a alapján a megsértett hatósági tisztet jelen közzétételéhez intézett s a vizsgálati iratok közt levő megkezesítéséhez csatolt jegyzőkönyvi határozatához képest ezen esküdtzéki kerület közzétételének van joga s kötelessége fellépni.

Miután az első vizsgálati jegyzőkönyvben fennevezett „Debreczen” című lap szerkesztője Tiszai Dániel azt adta elő, hogy ő a bevádolt cikk szerzőjét felidezni nem tudja; azon vizsgálat szerint pedig Antalfy nevével egyen egyik Örmevény-en sem létezik, az 1848. XVIII. t. cz. 13. szakasz értelmében Tiszai Dániel, mint a bevádolt cikk kiadója és köztevéje vád alá lett helyezve s ellene a sajtóper tárgyalása f. évi május 30-án folyamatba tetetett.

Minthogy azonban Tiszai Dániel időközben s a tárgyalás alkalmával a bevádolt cikk szerzőjét, — karánesebi lakos Szentmiklóssy László m. kir. sóhivatali ellenőr személyében feltalálhatának lenni állította, jónak látta a t. esküdtzéki bíróság, a törvény által első sorban büntetni rendelt szerző kipunatolását elrendelni s e célból a tárgyalást elnapolni, mely alkalommal a közzététel vádját Tiszai D. mint szerkesztő s köztevé ellen továbbra is fenntartotta.

Szentmiklóssy László ellen megtartott vizsgálat eredménye az lévén, hogy dacára

makacs tagadásának, tanuk és főleg szakértők hit által bizonyítják azt, hogy a bevádolt cikk eredeti kézírata, az ő saját kézírása, s így ama rágalommal s becsületlen cikk szerzője nem más, mint ő:

Ezen próbák alapján, jogosítva lévén közzététel Szentmiklóssy László m. kir. sóhivatali ellenőr karánesebi lakos, mint a cikk bevádolt szerzője ellen T. D. mint szerkesztő ellen folyamatba tett vádkereset fenntartása mellett az 1848. XVIII. t. cz. 13. §-a alapján vádat emelni, mihez képest:

Karánesebi lakos Sz. L. m. kir. sóhivatali ellenőr, mint a temesvári m. kir. kerületi pénzügy igazgatóság a — mint törvény által alkotott hatósági tisztet, a legalapvetőbb mélyen sértő többszörösen rágalommal talmozó cikk szerzőjét az ezzel folytatolagosan tárgyalatni kért sajtó perbe idéztetni és őt a többszörösen rágalom vétségében vétkesnek mondani kegyesen méltóztassék.

Az on esetben pedig, ha a tettes esködött urak Sz. L. konok tagadása folytán, a tanuk és szakértők vallomása dacára sem lennének meggyőződve arról, hogy a bevádolt cikk szerzője ő volna és vétkesnek ki nem mondatnák, ezennel folytatolagos tárgyalásra beidézetténi kérem ugyanazon határrapra T. D. urat — mint az említett lap szerkesztőjét s ellenében — mint a bevádolt cikk köztevéjét s felelos szerkesztő ellen az első ízben beadott alapváltól értelmében kérem vétkesnek kimondani.

A temesvári m. kir. ker. p. u. igazgatóság nevében. Kuthy István, esküdtzéki kerületi közzété.

Ezútan az inkriminált cikk olvastott fel, a mely után dr. Kola János kívánatára néhány fontosabb ügyirat olvastatnak fel, s hasonlóan Cseresznyés Sándor t. bíró óhajtatásra is egy két fontosabb ügyirat, melyet a meghittelt tanúk és a szakértők vallomása és véleményeinek előterjesztése követett. A tanúk között a K. K. m. kir. pénzügy igazgató, Steinacker Sándor m. k. pénzügyi igazgató s az ügyiratok tanár egyúttalán behivatván azon egyező valamást teszik, hogy a Nagy Pál tanárhoz írott magánlevele Szentmiklóssy Lászlóhoz, továbbá ennek hivatalos irományai írás tekintetben az inkriminált cikk írásával tökéletesen egyezik, s így a sajtóper tárgyát képező cikkeket egyedül Szentmiklóssy László írhatta. E vallomások ellenébe Kiss Imre tanu pénzügyi hivatalnok véleménye az, hogy az írásban egy két betű hasonló ugyan, de azért az inkriminált cikkeket nem tarthatja Szentmiklóssy által írottaknak.

A meghittelt szakértők Kapros Gábor, Örvényi Vilmos és Domokos Kálmán egyhanguan azon vélemény terjesztik elő, hogy az inkriminált cikk írása, az egész írány s több körülmény is oda mutatnak Szentmiklóssy László többféle irományainak összehasonlítása mellett, hogy azok egy és ugyanazon egyetől s épen vádított Szentmiklóssy László által írtak.

Ezútan Kuthy István a vádbeszédet adja elő, melyben kijelenti, hogy a körülmények és vizsgálatokból kifolyólag határozottan meg van győződve, hogy a temesvári pénzügyi igazgatóság ellen rágalommal foglalt cikk írja Szentmiklóssy László, s kéri az esküdtzék kimondani reá a vétkest.

Szerényi Ede védő ügyvéd védőbeszédében első ízben tagadja, hogy az inkriminált cikkben a temesvári pénzügyi igazgatóság mint tisztület vagy annak egyes tagjai ellenében rágalom volna foglalt, s határozottan tagadja az inkriminált cikknek Szentmiklóssy Lászlótól származását; — s kéri az esküdtzéket védenekéül kimondani.

Kuthy István védő ügyvéd beszédét kezdőlvén, Szerényi Ede a viszonylást megadván, elnök Szűcs István az eddig történelmi rövid előadása után az esküdtzék elé ítélet mondas végett a következő kérdést intézi:

I. Megvan-e győződve lelkiismeretesen arról, hogy a kérdéses cikkben rágalom foglaltatik?

II. Megvan-e győződve, hogy az inkriminált cikknek szerzője Szentmiklóssy László?

III. Bűnös-e nevezett vádoló a rágalommal tényben vagy nem?

Ezútan az esküdték külön teremben kivonulván, félóra tanácskozás eredményét választott elnök Kiss Sándor a következőben terjeszté elő:

Az első kérdésre egyhangulag (12 szavazattal) igen.

A másodikra 8 szóval 4 ellenében igenell.

A harmadikra 8 szóval 4 ellenében Szentmiklóssy László mint a bevádolt cikk szerzője, — mely határozat értelmében Szentmiklóssy László vétkesnek mondatik ki.

Szerényi Ede védemce részéről semmiségi panaszt jelentett be.

Kuthy István kir. ügyész az esküdték ítélete folytán kijelenti, hogy Tiszai Dániel szerkesztő ellenébe az általa emelt s mind ez ideig fenntartott vádját visszavonja; men- s nevezett lapszerkesztő a vád alól fel is tetett. — Ezútan kir. ügyész közzété, a már vétkesnek kimondott Szentmiklóssy László az 1848. 18. t. cz. 10. §. értelmében I. és fél évi fogságra elítélni s 800 frt pénzbírságban elmarasztaltatni kéri.

Dr. Kola János védemce érdekében

ennek perkötségeit megállapítani kéri a kir. ügyesség és elítelt vádolt ellenébe. A sajtóbírósság 1/2 órai tanácskozás után a következő ítéletet hirdette ki: Szentmiklóssy László az 1848. t. cz. 10. §-a értelmében havi fogságra s 250 forint pénzbírságra ítéltetik. Tiszai Dániel kérelme költségei megállapításra nézve elvetetett.

Ezeknek megtörténte után elítelt vádolt, miután szabad lábán maradtatása érdekében a bíróság által elfogadott kezességéről nem gondoskodott, várragy Kapoczi P. felügyeleté alá bocsátottat, a további rendelkezésig. Délután 5 órakor a bíróság határozata folytán, mivel a felügyelet által álló vádoló irányában kifogásolhatatlan kezesek vállaltak jót állást, Szentmiklóssy László szabadlábra helyeztetett.

A kir. pénzügy igazgatóságól.

Minthogy a jövő évre nézve a saját használatra dohány-terméletekkel bejelentése az 1868-dik évi XIV-dik törvény cikk 10 §-a szerint a termelési év Január hava 15-ig, a kivételre” dohányterméletek bejelentése pedig a pénzügyi szabályok 11 füzetében foglalt 62 §-a szerint a termelési év Január hava végéig a községi előjárásokkal esz-közlelendők.

Hivatalos tisztelettel felkéröik a tekintetes szerkesztőket, — hogy ezen határidőket becses lapjában közüdmönszra azon ügyelmezettéssel sziveskedjék hozni, — hogy a termelni kívánók ebbeli szándékukat a hivatali törvény szakaszainak világoz-redele értelmében — de saját érdeklükben is, — a községi előjárásoknak, a záros határidő alatt mulhatatlan jelenték be, — továbbá hogy a kir. pénzügyminiszterium folyó évi — márczius hó 17-én 1987 szám alatt kibocsátott — Körendelete 124 §-nak 1-5-ös pontja értelmében csak a belsőközségi tartozó házi kertekben szabad saját használatra dohányt ültetni, emelöfgva a helyiségekben kivül fekvő házak, p. o. gazdasági épületek, tanjak, kocsanak, vagy kéjlokak sb. kertjeiben hly termelés megne engedtetik.

Végre a községi előjárók felhívását arra, hogy a saját használatra való dohánytermelésért jelentkezök névsorát, figyelemmel a fentebb hivatolt 1987 számú körendelet tállamára, a szükséges nyomtatványon kiállított, és általuk az 1876 évi IV. t. cz.: meghatározott kellekerek nézve kiegészített kérvényekkel a beszedett, és az idézett t. c. 3 §-ában minden engedélyezett □ öl után nyolcvan krajczárban meghatározott fogságot, és egy forint felügyeleti illeték is az 1877 évi Január hó végéig, ezen kir. pénzügy igazgatósághoz előadhatatlanul betérjesztessék.

A kivitelre termelök bejelentési pedig az 1868-dik évi XIV-dik törvény cikk 65-ik §-a értelmében, az azokban foglalt adatokra vonatkozó észrevételeik mellett külön jegyzék kíséretében, az illetékes pénzügyi bizottsághoz — haladéki nélkül átszolgáltatssanak.

Kelt Debreczenben, 1876 Október 20-kán. Halmágyi.

Tüntetések Budapesten.

A főváros két egyetemének polgárai által kezdeményezett tüntetések a legújanszabb irányú vetők, s az alkalmat homi függetlenségi törpe örösök a kormány elleni acsarokadásokra késztették fel, s a conservatív és függetlenségi lapok valóban hazafiatlan és menteség nem találó multiválti tisztik felelőssé a magyar kormányt azon kellemetlen személt, melyeket az egyetemi polgárság háta mögött buturbuens elemek, erőszakolva előidéztek. A dolok felvilágosításra talán alig kell egyebet emitenünk, mint azt, hogy Verhovay ur volt a Szabvány házához fő szónok, s hogy egy Jókai, ki lehet rossz politikuss, de kinek hazugságot csak is az örültség vonhatja kétségbe, a tüntető tömeg instálum mert.

A történetek az „Ellenőr” száma a következőkben írja meg:

Az egyetemi ifjúság azon küldöttségének, mely szerdán délután Tisza Kálmánval megjelent s a rendőrség titálma miatt apellált, a miniszterelnök többi kitelt is hangsúlyozta, hogy soha sem fogja eltérni, hogy az ország Szerbiával egy színvonalra alacsonyítottassék, s valaki vagy valakik a kormány háta mögött idegen konzulokkal tanácskoznak. Ugyancsak e delutáo Jókainál is volt egy küldöttség, hogy tanácsát kérjék, s Jókai tanácsolta is nekik a fáklýsment elhalszását. A Szabadi-féle kávéházban azonban sokkal ingerültebb hangulat uralkodott, hogy sem a csillapító szavakat meghallgatták volna. Mikor este ismét Jókaihoz ment a nagy tömeg, s újra kívánták hallni Jókai nyilatkozatát zajjal és kifakadásokkal viszonyozták. A „P. N.” szerint ugyanaz, ki Jókaihoz beszédet intézett, újra felszólt a válasza, s Tisza Kálmánval ingerülten emlegette, mire Jókai szenvedélyesen közbe szótt: „Mertitóm önnek, hogy Tisza nevét emegesse.” Az illeto szónok erre így válszolt: „Abazg Jókai.” A tömeg viharosan ismételte. A csoportosulások és a tömegek ide-oda húzódása az utcákon, esti 11 óráig tartott. Mindenütt erőszakot czikáltak. A „Korl.”-ban nem eresztették be sekiit. Itt és a hatvani-utcában a rendőrség előnyomulásával lehetett visszavonítái a tömeget, melynek már csak kis része

DEBRECENI SZÍNHÁZ.

2. Bérlet. Vasárnap, 1876. okt. 29. 5. szám. a női emancipáció kora.

Table with 2 columns: Actor names and roles. Includes names like Brown Caesar, Foltényiné, Szathmari Á., etc.

Kezdeté 7 órakor, vége 9 óra után.

Felelős szerkesztő: Szabó Antal.

Nyitlér.

SIR-KOSZORUK KIÁLLITÁSA. Van szerencsém a nagyjérdemi közönséggel tudatni, hogy a legújabb érc-, gyöngy-, virág- és másnemű

sirkoszoruk megérkeztek és a legnagyobb választékban a varrógép foraktárban kaphatók.

Tisztelettel: Holvay Gyula.

Állt tanulókból. Befogtak négy tanuló, kiket azonban a kiképzés után szabadon bocsátottak: a más elfogottakat azonban letartóztatták. Az ősz-utca bejáratát, hol a török konzul lakik, rendőrök állták el. Még jobban őrizték az orsz. konzult, ki a sugár uton lakik. Az ide közel esz körülzárva katonaság volt elhelyezve, mert az ott tartottak, hogy a konzulnak az ingerült tömeg macska-zenét ad. Erre azonban senki sem gondolt, s a sugáruton a demomonstráló tömegnek egyetlen csoportja sem mutatkozott. A Károly-kaszárnyában is katonaság volt consignálva, azonban azon határozott utasítással, hogy ezeket csak azon esetben lehet alkalmazni, ha a fővárosi közpénz és csatlakozik a mozgalommal s akkor is, ha a tömeg fejezve az akarna fölépni. Megemlítjük még, hogy a szerdai gyűlésben üdvözölő sürgönyt szerkesztettek Mihát pasának, s ennek elküldését a török konzulra bízzák. A 60-as bizottsághoz föladvást érkeznek a vidéki akadémiáktól és társas köröktől rokonszenvet kifejező sürgönyök és pénzbeli küldemények a török sebesültek javára. Erkeznek azonban más hírek is. Így a zárási egyetemi ifjúság tüntetésre készül a budapesti ellen, de gyűléstket betiltottak. Hanem annyit mégis elhatároztak, hogy a budapesti ifjúság fölépése fölött szajlatukat fejezik ki; a bécsi tanulóknak sem kaptak két kezzel a felszólításon, az ottani egyetemi olvasó egyület hivatalosan kívül esőnek nyilvánította, hogy politikai kérdésben nyilatkozhat-e vagy tüntetést rendezzen; a mi pedig a sebesültek javára eszközölendő gyűlést illeti, nem tekintik humanus ténynek, mert a hadviselő felek csupán egyike számára rendeztetés, a rokonszenve ily megkülönböztetésre pedig nem látnak indokot. — A szerdai esti zavarok már a kávéházi gyűlésen kezdődtek, mikor az ifjúsági köröktől távol eső individuumok is beavatkoztak. Ezért a 60-as bizottság többsége következő nyilatkozatot tett közzé: „Mi a 60-as bizottság alulírott tagjai kijelentjük, hogy a 60-as bizottság minden eljárásáért a folyó hó 25-én délután 5 órakor végződött bizottsági gyűlés felelősségét elvállaljuk. További önkényes, a bizottság által erre fel nem jogosított többiek eljárása ellen határozottan tiltakozunk. Budapest 1876. október 25. este 7 órakor 15 perc. (Következik 39 aláírás.) Csütörtök este ismét elült tartott a 60-as bizottság. Szűcs elnök nyugalomra intette a tagokat, és sajnálatát fejezte ki, hogy a tegnapi kihágások az egyetemi ifjúság fírmája alatt történtek. A bizottság mindent el fog követni, hogy iyessimre semmi ok se legyen. Egyelőre csak a török sebesültek gyűjtése lesz a feladat. Sok kifakadás történt Thaisz ellen, ki a fakály menet betiltását az egyetemi szabályokkal indokolta. Ez indoklást indignatívól utasították vissza, mert az egyetemi szabályokra csak az egyetemi hatóság hivatkozhat. Hosszas vita közben következő kiáltványt fogadták el, mely a két egyetem polgáraitól van intézve: Tekintettel a reánk gyakorolt erőszakos nyomásra, a budapesti cs. török konzulnak adandó fáklásmegetnet kedvezőbb időre elhalasztjuk, de annak megtartásáról elvileg semmi szin alatt le nem mondunk. Addig is, míg a tüntetés ily alakban megtörténhetik, értesítjük a két egyetem polgárait, hogy Törökország iránti rokonszenveinket, a következő módokon adunk kifejezést: Küldtőlősséggel fogunk tisztelni a cs. török consulnál. Tömeges gyűjtéseket rendezünk a török sebesültek részére. Hangversenyvel egybekötött társas estélyt rendezünk, melynek tiszta jövedelme a török sebesültek javára fordítandó. A magyar és külföldi lapokban egy nyilatkozattal tesszük közre Törökország iránti rokonszenveinket. Egyetemi polgárok! Kérjük önöket, nyugodjanak meg önkön, tartsák meg az egyetem méltóságát, őrizkedjenek minden kicsinyes tüntetéstől, mely csak az általunk oly melegen felkarolt ügy ártalmára lenne, másrészt, biztosítsuk önöket, hogy a hatvanas bizottság mindent el fog követni elveink és jogaink megőrzésére. — A gyűlés a Szabadi-féle kávéházban folyt, s hirtelen félbe kellett szakasztani, mert ezalatt a kávéház előtt nagy tömeg gyűlt össze, mely zajongott. Egy jöghallgató intézett szót a tömeghez és szétoszlásra kérte, de eredmény nélkül. A tömeg eljenzett, zajongott és növekedett, főképp a napi foglalkozásról hazatérők által, kiket a csoportosulás megállított. Kezdték aztán a rendőrök is mutatkozni, lökötten és gyalog. A „Komló” előtt is megint rendőrsapatok helyezkedtek el. A Szabadi-kávéházat később becsukták, s akkor szelelt el onnan a nagyra nőtt tömeg, és ellepte a belvárosi utcáit. Közönséges, nagyon közönséges utcai csoportosulások és zajongás kezdődött e pillanattól. A levegősebb elemekből álló tömeg a rendőri közegekkel kötelek-tét egész este. Ha rendőrt láttak, kiabáltak, futóltek s mentek utána. A hatvani utca, s a nemzeti színház környéke volt az állandó csoportosulás fő pontja. Kilencz óra körül egy utjonnan képződött tömeg vonult a Sándor-utca, onnan pedig az ősz utcába, a török konsul lakása elé. Itt soká djengettek, de a konsul lakásáról semmi viszonzás nem történt. Tíz percznyi eljenzés után kezdett elhúzódni a tömeg. Akkor jött egy lovas drabant, utána négy gyalog drabant, s ezeknek kiáltására ott maradt a lármas sokadalom. De megunták csakhamar. Az ősz-utczán végig menve, mikor a kerépesi utra jutott, éppen akkor vágatott el ott egy csapat lovas drabant. A belvárosból követte őket egy új csoport, az ősz-utczából érkeztek megálltak, hogy zajongjanak, s erre megint összesült egy nagy tömeg, anélkül hogy valaki tudta volna, miért. A drabantok a török konsul lakása körül foglaltak állást. A minden értelem nélküli csoportosulás még soká tartott, utczaserte, s a késő éji órákban is lovas és gyalog őrsapatok jártak az utczákon, melyek még a külvárosokban is szokatlan élénkségek voltak egész este. Egy szóval szükségessé vált, hogy a kormány erőlyesen intézkedjék a fővárosi rendet és a magyar nemzet jó hírnevét compromittáló zavargók és csavargók ellen, kik az egyetemi fiatalság nemes, noha megdöglötlan felbuzdulásának köpenyge alatt, a botányos krawallók székhelyévé szeretnek tenni Budapestet, hogy a zavarosban halászhaszon valamely hitvány érdek vagy nemtelen ambíció.

adatásának kérelmére szövitattott fel szerkesztőségünk legközelebb igen sok oldalról. Színházlatogató közönségünknek Müller Hugó e pezsgő humorral gazdag munkája kedvesen darabja volt, s méltán, mert míg kedves józsi humorra folytonosan derült hangulathat tudja a nézőt tartani, másfelől morális alapszerep is olyan, melynek keresztül vitele, kidolgozása igen szép és okiati. Színeszünk — kik mint értesülve vagyunk, e darabot jól tudják, bizonyosan kedvel fogadnak benne működni. Színházgatóinkban pedig nem is kételkedünk, hogy e mű színrehozatala érdekében nemcsak a intézkedni fog.

— Holnap színházunkban ismét a ma előadott „Kétszáz év múlva vagy a női emancipáció kora” című bohózat kerül színpadra. Balázs Sándortól. — Ezen mely előadásra njogal felhívjuk a nagyjérdemi közönség figyelmét. E holnapi előadás már bérletfolyamban fog adni, a mit jónak látunk az illeto bérlo közönséggel tudatni. — A helybeli iparos ifjak önképző egyelete ma este 7 órakor, az egyelet helyiségében választmányi ülést tart, melyre az egyelet tisztviselőse és választmányi tagjai ezennel meg hivatnak. Ugy ez alkalomból kifolyólag, felhivatnak a dalkör tagjai, hogy folyó hó 31-én Kedden este 7 órakor az egyeletben tartandó dalköri értekezleten megjeleni sziveskedjenek. Debreczen 1876 október 28-án Vadon Sándor egyeleti titkár. — Nő tolvaj Széchenyi utcán egy előkelő háznál egy nő mint szakácsné volt alkalmazva, de magaviselete által csakhamar el kellett bocsátani őt. A szakácsné el is vált ugyan a derek családtól elégtelenségesen, de mely emlékeztetőbe lett védvőve azon körülmény, hogy a ház padján nagyobb mennyiségű ágynemű van elteve, — melyet szerencsés körülmények között, az „enyim” s „tiéd” elvénél félre magyarázásával ugyan, de még is könnyű szerrel el lehetne vinni. A gondolat tényleg változtatása végett egy alkalmas idő pontot kikérve, feloldozott a padra s onnan észrevétlenül elszállított egy nehány darab ágyneműt. A tett ismétleni akarván e hét eljén érte ment az ott hagyottakért azonban ekkor észrevétlenül elfogottat. A lopást nem akarja ugyan be ősmerni, mert azt valja hogy csak „vizitben volt a szobaleányánál”, de természetesen a padot nem tartja senki elfogadot teremnek, annyival is inkább mert az elemelőndő tárgyak összeszedve voltak, s ép az ellilánzás perczében lepetett meg. — A binös ügye most a királyi törvényszékhez tététt át. — Egy tarka kanari madár Györi János színész nyomtató utca 770-ik szám alatt levő lakásából elrepült, a kézbesítő annak visszadása alkalmával 2 forint jutalmat fog kapni. — Lepre került tegnap egy tolvaj, ki II-Nánásról ruha- és aranyeműket lopott el, és eddig rendőrségünkkel közölt személyleírása folytán, melynek alapján nevezett egy rendőri közeg az utczán felismerte és letartóztatta. A lopott holmi egy része nála csakugyan megtalálottat, a nagyobb részt azonban Nyíregyházán már eladta. — A saskajárás alkalmával teendő intézkedéseket és a saskák kiirtására alkalmazható eljárás tartalmazó utasítást küldött meg a m. kir. földmívelésügyi miniszterium a városi hatósághoz, mely utasítás alkalmazkodás végett a kapitányi hivatal mezőrendőri osztálya, a gazd. tanácsnok és az erdőmesterrel közöltetett. — Nő zendülés. Két adó végrehajtó tegnapelött a hatvan utczai külvároson tisztöket feltevést — két megzaboló nő ellenök feltámadt, s a tölük lefogalt tárgyakat a szekérről erővel leszedték, sőt oly zenebontat támasztottak, melyre az egész utca kiessdült, a mikor is az adóvégrehajtóknak a veszedelem elől menekülni kellett. Panaszukat a rendőrség elé terjesztettek.

Napi hírek. — A budapesti tüntetésről írt cikkünkhöz e helyen pótlólag azt tudatjuk, t. olvasóinkkal, hogy mindaz, mi a Jókai Mór ellen intézett tüntetésre vonatkozott, mely több fővárosi lapok egyező közlése folytán íratott, — Jókai Mórnak a „Hon” és „Pester Lloyd” közelebbi számaiban közléte tett nyilatkozata folytán egészen alaptalan, a mennyiben ott semmiféle illetlen kifakadások sem Jókai személyisége, annál kevésbé Tisza Kálmán ellen nem történtek. — „Fokról-fokra” című szindarab elő-

adatok. — A közelebbi halottak napja alkalmából felhívjuk az elhunytak iránti hegyeletnek áldozatot hozni szerető családok figyelmét Holvay Gy. nagyszerűen berendezett raktárára, hol izésteles gyászkoszorúk, lámpionok, a legzadagabb választékban vannak kiállítva. A nevezett céleg varrógép raktárában a sirkoszorúkiállítás valóban érdemes a megtekintésre. — Újékszer üzlet nyílik városunkban a Nánásy féle házban, mely üzlet egyik díszit fogja képezni piacunknak. A nagyszerű portálé melyhez e nemben hasonlót Debreczen még nem mutatott fel, derek iparosunk Tóth István asztalosmester által készítettet. Az új üzlet tulajdonosai Blau Lipót és fia Budapest.

Előfizetés helyben hához hoztán Egész év Félére Negyedre Egy hónapra Előfizetheti helyben debreczen 1876. Telegdi K. Lajos könyvkereskedéséi hiva

H I R D E T E S E K.

Salzmann Lajos férfi divat-terme. A kistemplom körüli Bazár-épületben. Ajánlom legújabb berendezett férfi divat-áruimat egy a helybeli, mint a vidéki t. közönségnek. Miatán elvult azt tüztem magam elé, hogy vevőim igényeit a nagy választék, mind pedig az árak jó minősége által a leggondosabban és pontosan kielégítem, a legszigorubb határozott árakat alapítottam meg, ezáltal remélvén magamnak a t. közönség bizalmát és meglegedését kiérdemelni. Ez alkalommal batorodom a n. é. közönség becses figyelmét az alább következő árjegyzékre felhívni: I. Kész férfi ruhák: Téli nadrág és mellények — 8 és fél firtól — 12 firtig. Francia téli nadrágok — 9 forint. Fekete nadrág és mellény — 10 és fél forint. Téli egész öltönyök — 16 firtól — 28 firtig. Téli kurta kabátok — 8 " — 12 " Téli hosszú kabátok — 15 " — 35 " Téli köpenyek — 15 " — 26 "

Bérbe adandó. Bihar megyében fekvő nagymarjai pusztán téli és nyári legelő, szinkekkel, cselédházakkal együtt bérbe adandó, teletetésre takarmány is kapható. Értekezni lehet Nagykerekiben, (posta állomás) (40) 2-3 megbízott: Rasztokay Antall.

Haszonbérlet. Debreczentől egy órai vasuti állomásra fekvő, Szt-György-Ábrány község határában 1100 holdnyi tagosított birtok, kényelmes lakház és gazdasági épületekkel, száraz malom, és 14 majorsági taksás házzal, melyeknek mindegyike után 52 gyalog napok szolgáltatnak, a jövő 1877. év Szt-György napjától, egy vagy több évekre bérbe adandó. Értekezhetni Illoosvay Ferencz ügyvéd ural Máté-Szalkán, vagy ott helyben Nagy Kálmán közjegyző ural. (41) 3-3

Hirdetés. Az Iparegyesületi takaréksz. hitelintézet részéről közhírré tétetik, hogy pénztárnál a 16, 41, 53, 62, 63, 65, 82, 106, 126, 141, 157, 164, 186, 204, 218, 219, számok alatt elzalogosított arany, ezüst neműek és értékpapírok folyó évi november hó 13-án délutáni 3 órakor saját helyiségében (Csapóutca 333. sz. alatt) nyilvános árverés útján eladandó fognak. Az igazgatóság. (60) 1-2

Kardos Kálmán temetkezési intézetében. A legnagyobb választékban kaphatók. (Csapóutca 335 és 329. sz. alatt.) (57) 3-3

Kiadó hízaló. A helybeli ménlóteleppel szemben levő földön egy jókarban levő s szükséges eszközökkel ellátott hízaló minden órában kiadó. Értekezhetni Simay Tódor tulajdonossal helyben, Miklósutca 1915-ik sz. a. (62) 1-3

Alórlit zongora hangoló és igazító. végleg e városban telepedvén meg, ajánlja magát a t. zenekedvelő közönség becses figyelmébe. Elvállal mindenemű igazítást, sőt régi zongorák ujra alakítását is, ugy helyben, mint vidéken. — Kézveit zongora vételeket és eladásokat. Zongorák hangolására kívánat szerinti bérletet nyit. Bővebb értesítést szerethetni: ifju Csáthy Károly ur akadémiai és zenemű kereskedésében. Mély tisztelettel: Schaffer Sándor, czeglédutca 2596. sz. alatt. (50) 2-3 Eladó bivalyok. A Serényi Imre csödtömegehez tartozó hat darab bivaly tehén szabad kézből eladó. Értekezhetni helybeli lakos MEDVE KÁLMÁN ideiglenes tömeggondnokkal. (61) 1-2